

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea
companiilor nefinanciare
și a populației

August 2018

Sondaj* privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Trimestrul II 2018
August 2018

* A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe-6352.aspx>).

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.
Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative
și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2458-0538

Cuprins

Sinteză	5
1. Creditarea companiilor nefinanciare	7
1.1. Standardele de creditare	7
1.2. Termenii creditării	8
1.3. Cererea de credite	9
1.4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare	10
2. Creditarea populației	11
2.1. Standardele de creditare	11
2.2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)	12
2.3. Aspecte specifice creditului de consum	16
ANEXĂ	18

Sinteză

În T2 2018, instituțiile de credit au menținut constante standardele de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe și terenuri și le-au înăspriț cu o amplitudine moderată pe cele aferente creditelor de consum acordate populației. În privința împrumuturilor acordate companiilor, standardele de creditare au rămas neschimbate comparativ cu trimestrul anterior. Băncile autohtone estimează, pentru trimestrul următor, o înăsprire moderată a standardelor de creditare în cazul împrumuturilor ipotecare și una semnificativă pentru creditele de consum acordate sectorului populației. În ceea ce privește firmele, standardele de creditare sunt așteptate să se înăsprească într-o oarecare măsură, în contextul unor cerințe mai stricte privind capitalul băncilor.

Tabel 1. Sinteza opiniilor băncilor referitoare la evoluția ofertei și a cererii de credite

Segment creditare		Ofertă		Cerere	
		T2 2018	T3 2018 (așteptări)	T2 2018	T3 2018 (așteptări)
Populație	Credite pentru achiziția de locuințe și terenuri	→	↓	↓	→
	Credite pentru consum	↓	↓	↑	→
Companii, total		→	↓	↑	↑

Notă: Pentru oferta de creditare, săgeata în sus/jos/orizontal indică o relaxare/înăsprire/menținere constantă a standardelor de creditare. Pentru cererea de credite, săgeata în sus/jos/orizontal indică avansul/contractia/menținerea constantă a cererii, conform opiniei băncilor (referitoare la ultimele 3 luni, respectiv așteptările privind următoarele 3 luni). Culoarea portocalie indică modificări de amploare marginală, iar culoarea maro de amplitudine moderată sau mare.

Comparativ cu trimestrul anterior, în T2 2018, cererea de credite a scăzut cu o amplitudine moderată pe segmentul împrumuturilor pentru achiziția de locuințe și terenuri, în timp ce în cazul creditelor de consum aceasta a crescut semnificativ. Avansul însemnat al cererii s-a resimțit și în cazul creditelor solicitate de companiile nefinanciare, cu precădere prin prisma împrumuturilor pe termen lung, indiferent de dimensiunea companiei. Pentru T3 2018, instituțiile de credit estimează menținerea constantă a cererii de împrumuturi pentru ambele tipuri de credite acordate populației. Cererea de credite provenită din partea companiilor este așteptată să continue tendința ascendentă, însă într-un ritm mai redus față de trimestrul curent. Pe segmentul întreprinderilor mici și mijlocii se așteaptă o moderare a ritmului de creștere în trimestrul următor, în timp ce în cazul companiilor de talie mare se întrevade o menținere la un nivel similar celui din intervalul curent.

A. SECTORUL COMPANIILOR NEFINANCIARE

- **Standardele de creditare** au rămas neschimbate în T2 2018 comparativ cu trimestrul precedent. Pentru perioada următoare, băncile se așteaptă la o înăsprire moderată a acestora, atât la nivel agregat cât și în structură.
- **Termenii creditării** nu au variat în T2 2018 comparativ cu trimestrul anterior.
- **Cererea de credite** a înregistrat un avans semnificativ atât la nivel agregat, cât și în structură. Companiile s-au îndreptat cu precădere către segmentul creditelor pe termen lung. În ceea ce privește așteptările pentru următorul trimestru, acestea sunt orientate spre o creștere moderată a cererii de credite, provenită în special din partea companiilor mici și mijlocii. Creditele respinse, ca pondere în total credite solicitate, nu au fluctuat în trimestrul II față de cel anterior.
- **Riscurile asociate companiilor**, clasificate în funcție de dimensiunea acestora, nu au înregistrat modificări. La nivelul domeniilor de activitate, s-au înregistrat variații semnificative în sectorul energie și moderate în sectoarele turism și imobiliar, în sensul creșterii riscurilor asociate acestora.

B. SECTORUL POPULAȚIEI

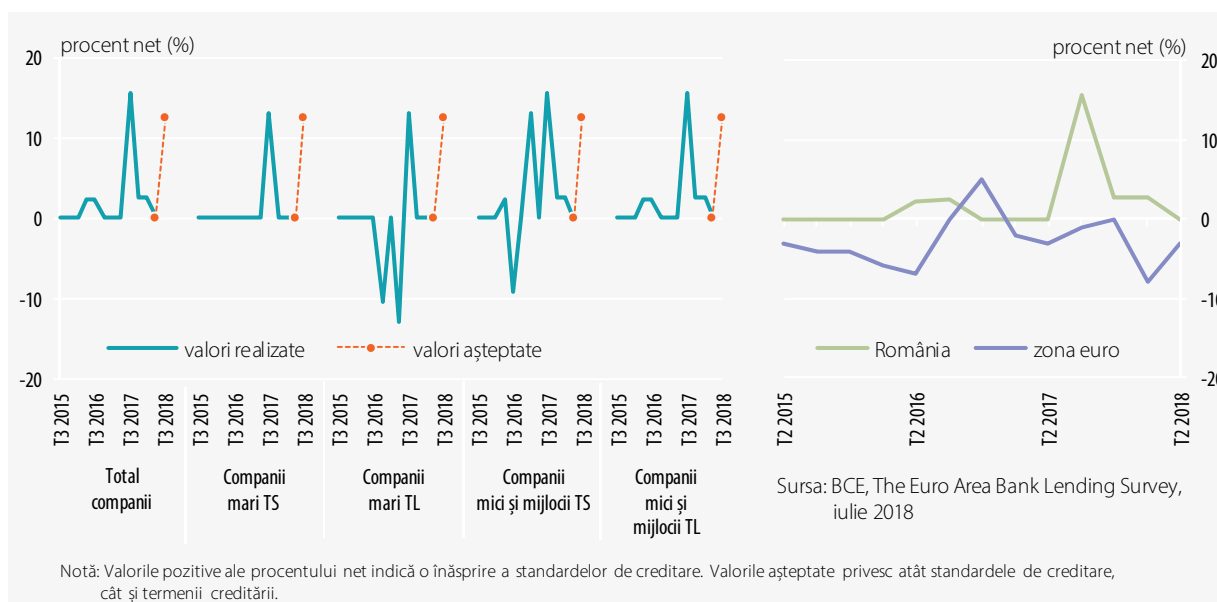
- În T2 2018, băncile autohtone au menținut constante **standardele de creditare** în cazul împrumuturilor pentru achiziția de locuințe și terenuri și le-au înăsprit cu o amplitudine moderată pe cele de consum. Pentru T3 2018 este estimată o înăsprire moderată a standardelor în cazul împrumuturilor ipotecare și una semnificativă pentru creditele de consum.
- Atât în cazul împrumuturilor ipotecare, cât și în cel al creditelor de consum **termenii creditării** s-au menținut la un nivel constant în T2 2018 față de trimestrul anterior.
- În ceea ce privește **cererea de credite**, aceasta a scăzut cu o amplitudine moderată în cazul împrumuturilor ipotecare și a crescut semnificativ în cel al creditelor de consum. Pentru T3 2018, instituțiile de credit anticipează menținerea constantă a cererii pe ambele segmente de împrumuturi acordate populației. În T2 2018, rata solicitărilor respinse de către bănci s-a menținut constantă față de trimestrul anterior în cazul creditelor ipotecare și a crescut moderat pe segmentul celor de consum.

1. Creditarea companiilor nefinanciare

1.1. STANDARDELE DE CREDITARE

Băncile nu au modificat standardele de creditare pentru firme în T2 2018 comparativ cu trimestrul anterior, acestea rămânând constante atât la nivel agregat, cât și în structură. Pentru trimestrul următor, băncile anticipează însă o înăsrire moderată a standardelor de creditare, în contextul introducerii de către BNR a amortizorului de risc sistemic (Grafic 1.1).

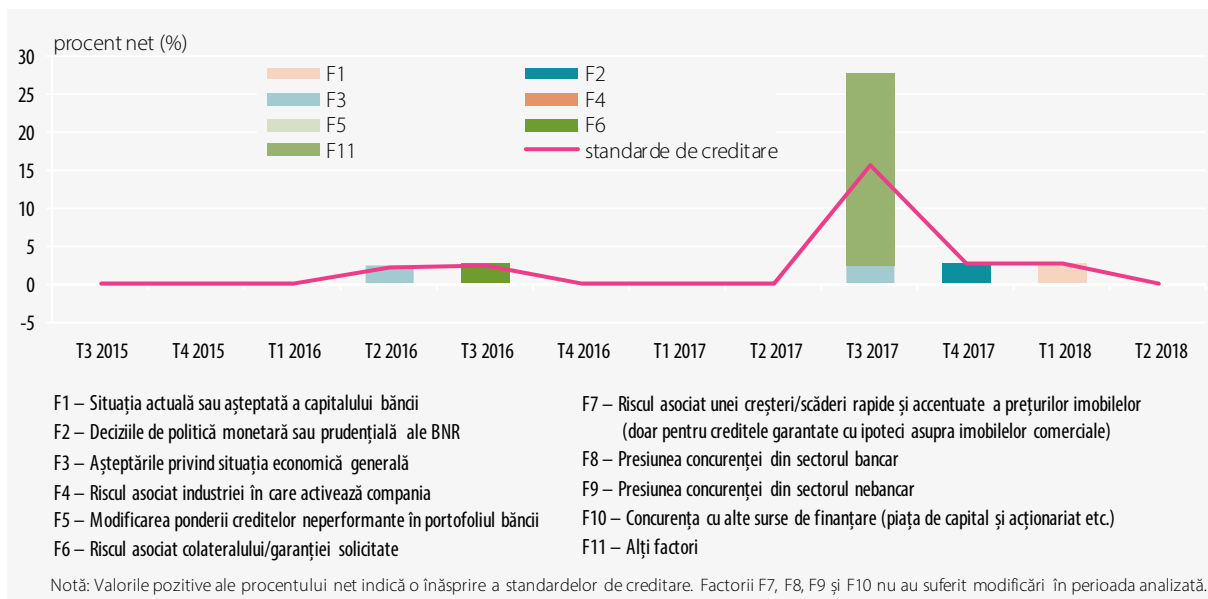
Grafic 1.1. Modificări ale standardelor de creditare



Standardele de creditare ale băncilor din zona euro au continuat să se relaxeze în trimestrul II față de trimestrul precedent (Grafic 1.1). Factorii care au contribuit la această evoluție au fost presiunile concurențiale și percepția la risc a băncilor, în timp ce elemente precum costul finanțării, constrângerile bilanțiere și toleranța la risc au avut o influență restrictivă. Pentru T3 2018, băncile preconizează o continuare a relaxării standardelor de creditare pentru segmentul companiilor. În ceea ce privește cererea de credite, aceasta a crescut și în cadrul zonei euro, fiind susținută în special de nivelul scăzut al ratelor dobânzilor, de necesarul de finanțare pentru stocuri și capital de lucru, precum și de activități de tip fuziuni și achiziții.

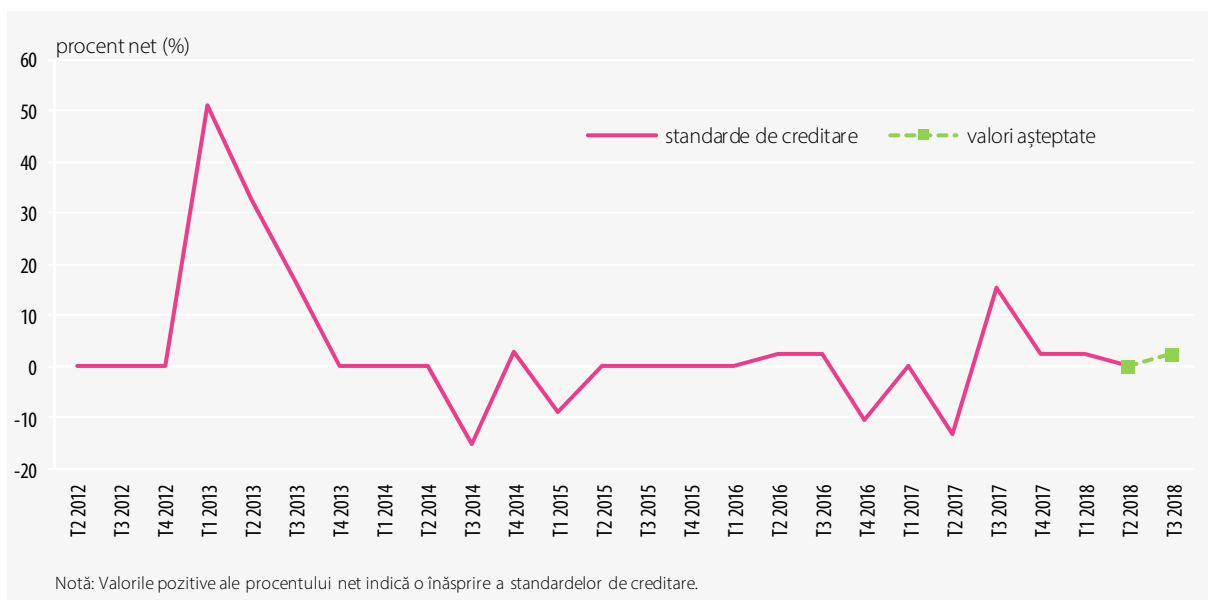
Factorii care contribuie la modificarea standardelor de creditare la nivel local nu au înregistrat variații față de trimestrul anterior (Grafic 1.2).

Grafic 1.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare



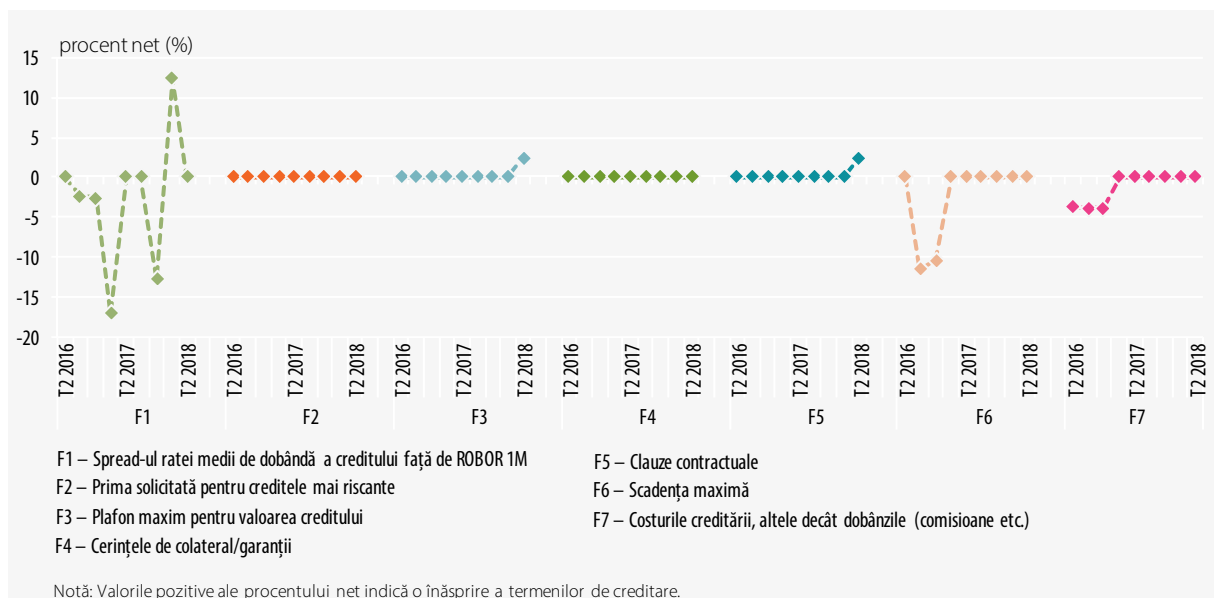
Împrumuturile garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale nu au suferit modificări în ceea ce privește standardele de creditare, estimările băncilor pentru trimestrul următor fiind de menținere la un nivel relativ constant al acestora (Grafic 1.3).

Grafic 1.3. Modificări trimestriale ale standardelor de creditare pentru credite garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale



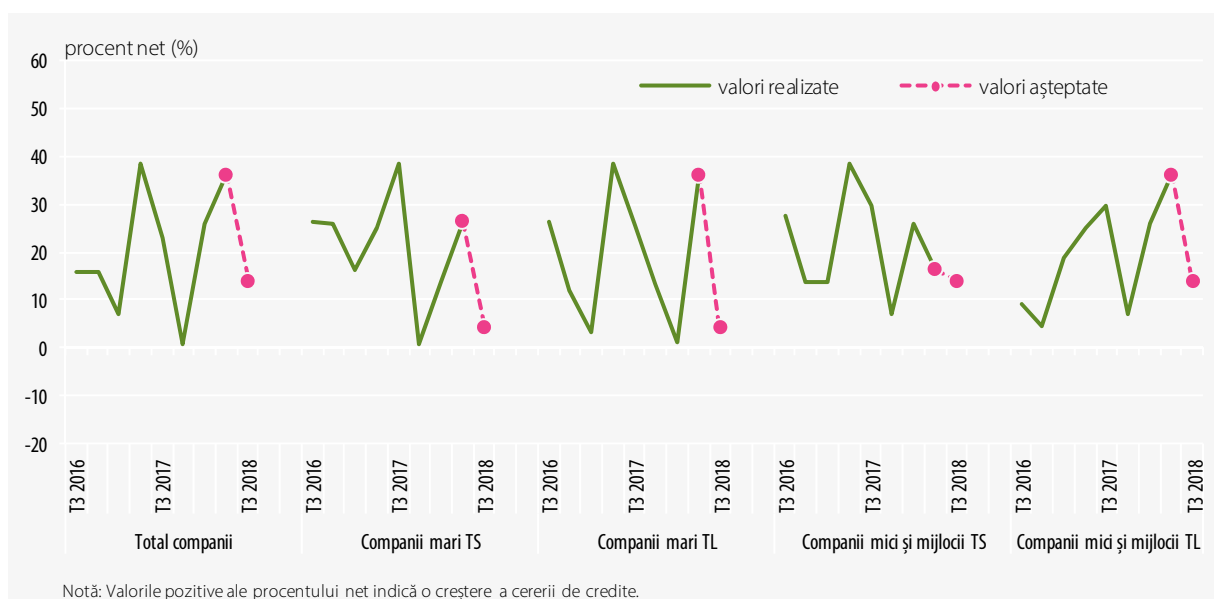
1.2. TERMENII CREDITĂRII

Niciunul dintre termenii creditării nu a înregistrat variații notabile în T2 2018 comparativ cu T1 2018 (Grafic 1.4).

Grafic 1.4. Modificarea termenilor contractelor de creditare

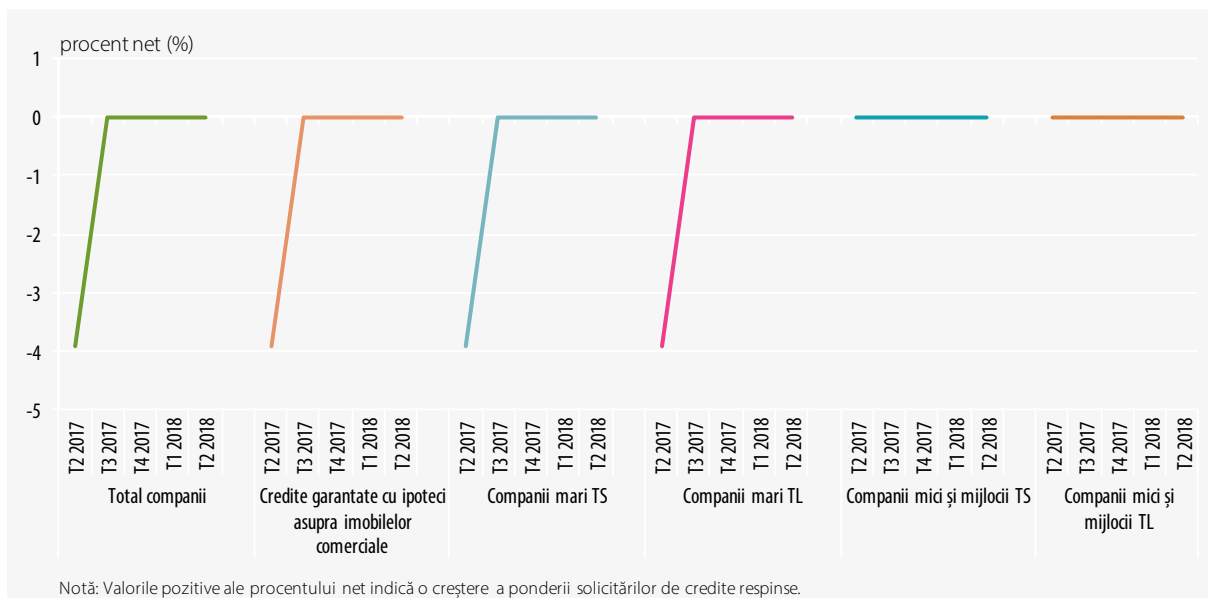
1.3. CEREREA DE CREDITE

Cererea de credite a continuat să avanseze semnificativ și în T2, conform așteptărilor anterioare ale băncilor, atât la nivel agregat, cât și în structură (Grafic 1.5). După tipul împrumutului, se distinge o preferință a companiilor pentru creditele cu scadențe mai lungi. Așteptările băncilor cu privire la evoluția cererii de credite din T3 sunt de ușoară temperare a ritmului de creștere a acestora. Astfel, deși la nivel agregat băncile estimează o majorare moderată a cererii, în funcție de dimensiune, companiile de talie mică și mijlocie sunt așteptate să contribuie mai mult la această dinamică, în timp ce cererea provenită din partea firmelor de talie mare este preconizată a se menține la nivelul din trimestrul curent.

Grafic 1.5. Dinamica cererii de credite

Similar exercițiilor precedente, ponderea creditelor respinse în totalul împrumuturilor solicitate s-a menținut la același nivel (Grafic 1.6).

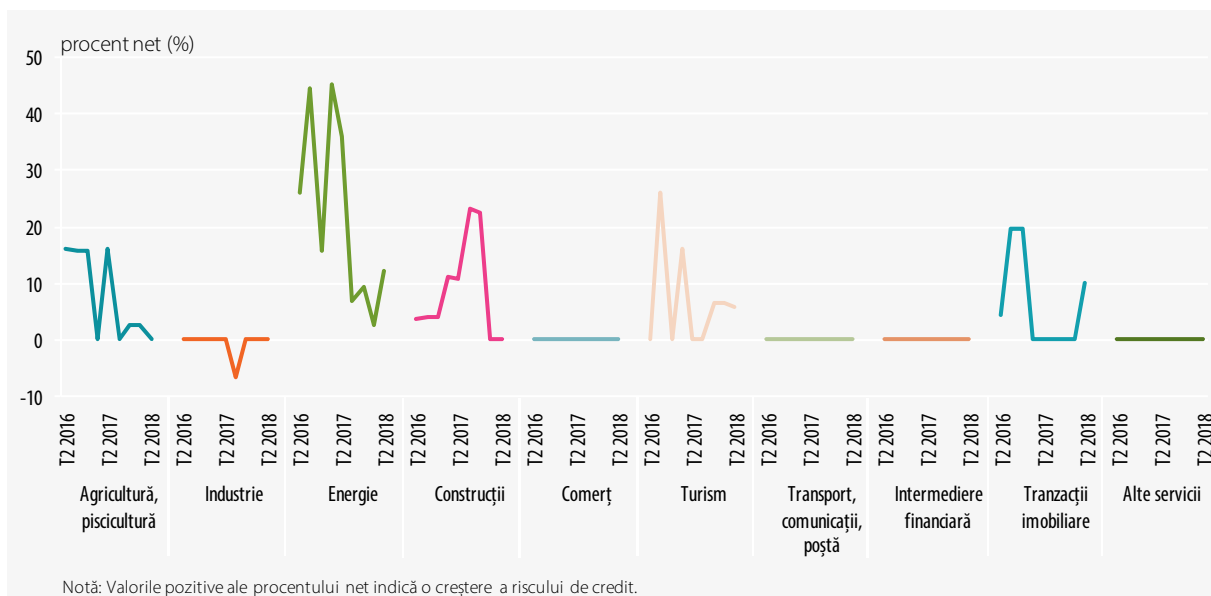
Grafic 1.6. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse



1.4. EVOLUȚII ALE RISCULUI DE CREDIT ASOCIAT CREDITĂRII COMPANIILOR NEFINANCIARE

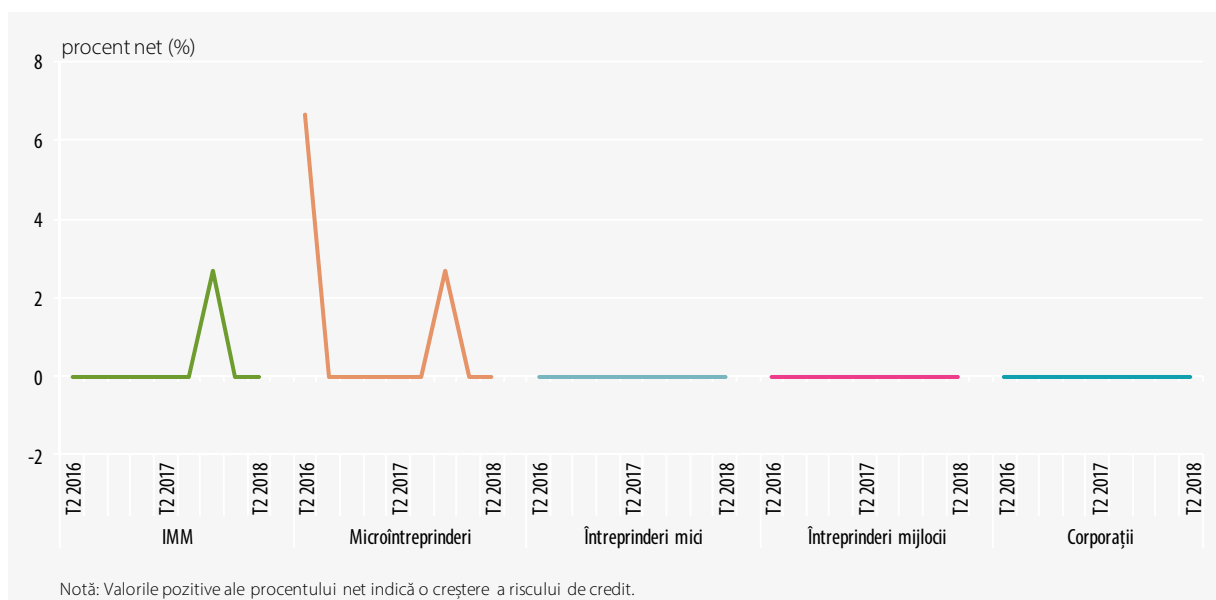
Riscul de credit dezagregat pe domenii de activitate a înregistrat tendințe de creștere în sectoarele energie, turism și imobiliar. Astfel, majorarea nivelului perceput al riscului aferent sectorului energie a fost moderată, în timp ce în cazul sectoarelor turism și imobiliar, creșterea a fost de amplitudine marginală (Grafic 1.7).

Grafic 1.7. Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate



Nici în acest exercițiu, riscul de credit nu s-a modificat în funcție de dimensiunea companiilor (Grafic 1.8).

Grafic 1.8. Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii



Pierderea în caz de nerambursare (LGD¹) la nivel agregat s-a menținut la un nivel relativ constant, de 30 la sută, în T2 2018. În structură, modificările nu sunt semnificative, cu excepția sectorului industriei extractive, pentru care nivelul LGD s-a îmbunătățit considerabil față de trimestrul anterior.

2. Creditarea populației

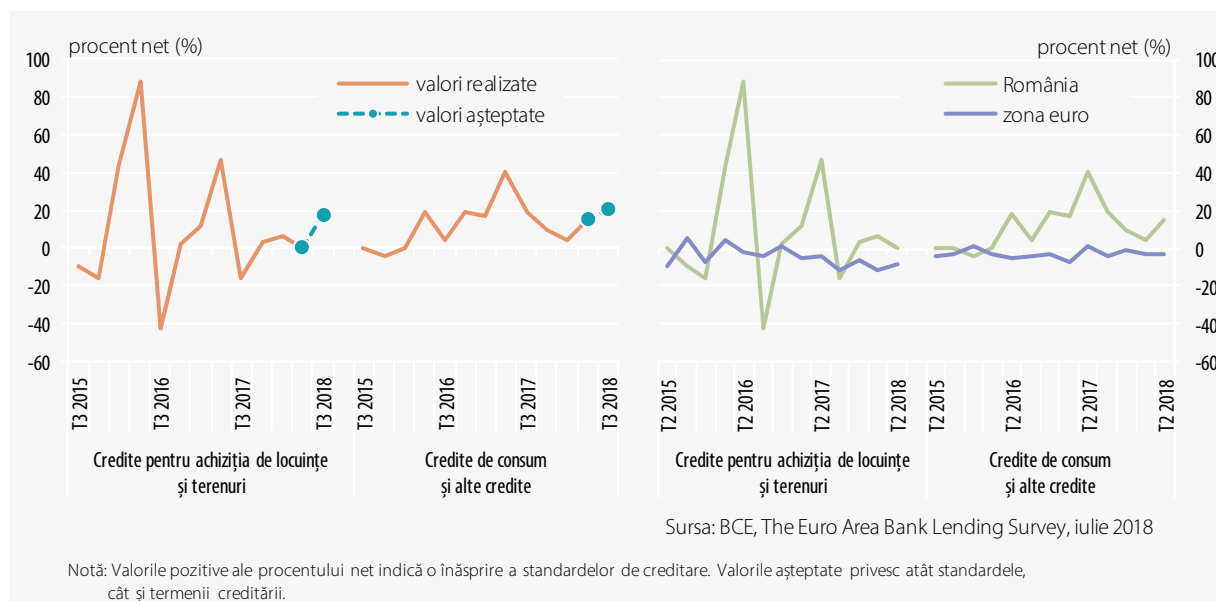
2.1. STANDARDELE DE CREDITARE

În T2 2018, băncile autohtone au menținut constante standardele de creditare în cazul împrumuturilor pentru achiziția de locuințe și terenuri și le-au înăsprit cu o amplitudine moderată pe cele aferente segmentului de consum. Pentru trimestrul următor, este estimată o înăsprire moderată a standardelor în cazul împrumuturilor ipotecare și una semnificativă pentru creditele de consum (Grafic 2.1).

În T2 2018, băncile din zona euro au continuat relaxarea standardelor de creditare atât în cazul împrumuturilor destinate achiziției de locuințe și terenuri, cât și în cel al creditelor de consum acordate populației. Pentru T3 2018, instituțiile de credit din zona euro anticipează continuarea tendinței de relaxare a standardelor de creditare pentru ambele segmente de împrumuturi aferente sectorului populației.

¹ Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației, trebuie interpretată cu prudență, având în vedere seria scurtă de date disponibile de către bănci pentru a cuantifica acest indicator.

Grafic 2.1. Modificarea standardelor de creditare a populației



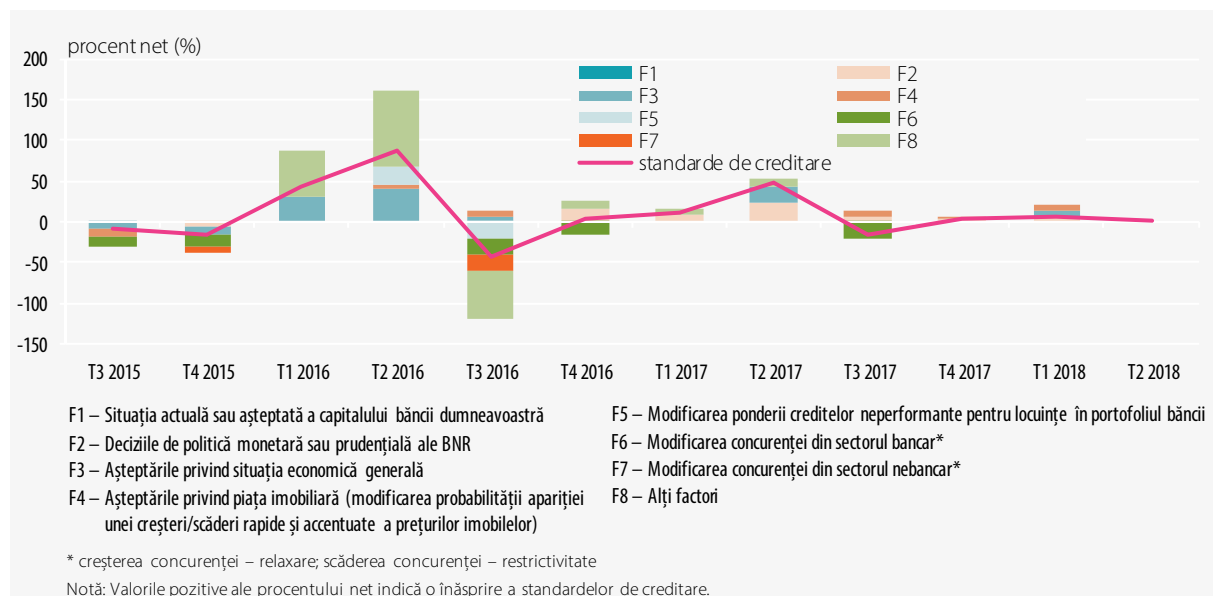
Comparativ cu trimestrul anterior, în T2 2018 pierderea medie în caz de nerambursare (LGD²) pentru creditele acordate populației intrate în stare de nerambursare³ a rămas constantă, la nivelul de 45 la sută. În cazul creditelor ipotecare și, respectiv, de consum garantate cu ipotecă, LGD a înregistrat valori relativ mai scăzute față de trimestrul anterior (34 la sută și respectiv 33 la sută). Însă, în cazul împrumuturilor de consum negarantate cu ipotecă și respectiv al cardurilor de credit, în aceeași perioadă de referință, LGD a înregistrat valori relativ mai ridicate (64 la sută și respectiv 56 la sută).

2.2. ASPECTE SPECIFICE CREDITĂRII IPOTECARE (ACHIZIȚIA DE LOCUINȚE ȘI TERENURI)

În T2 2018, factorii care influențează standardele de creditare ale împrumuturilor ipotecare au avut evoluții constante față de trimestrul anterior (Grafic 2.2).

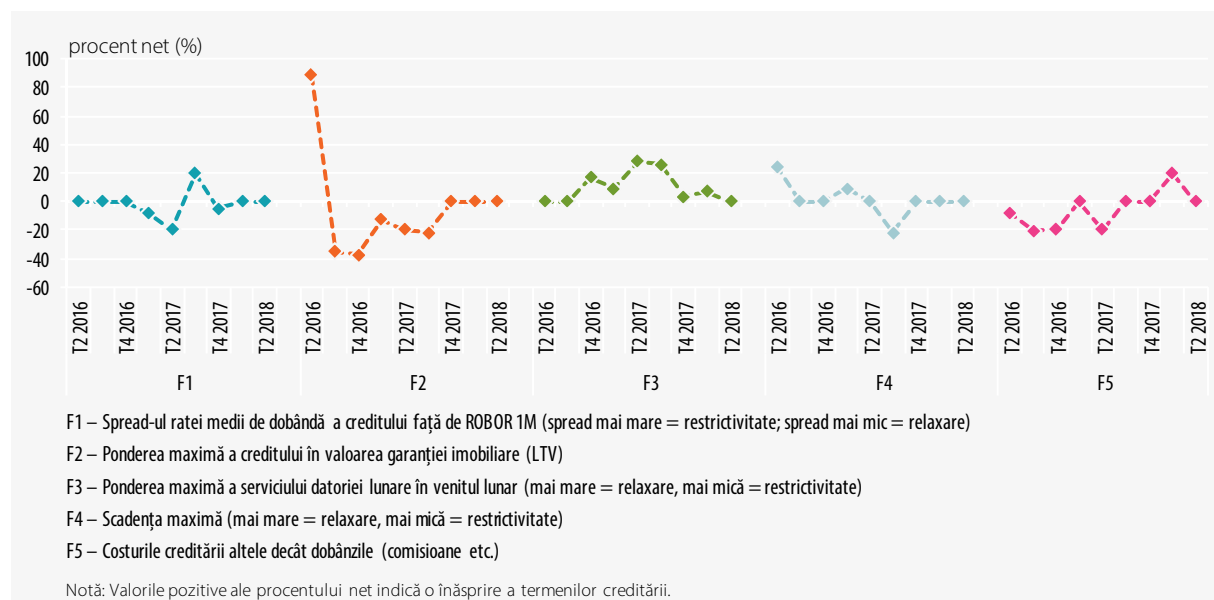
² Informația despre LGD trebuie interpretată cu prudență, având în vedere seria scurtă de date disponibile de către bănci pentru a cuantifica acest indicator.

³ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

Grafic 2.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

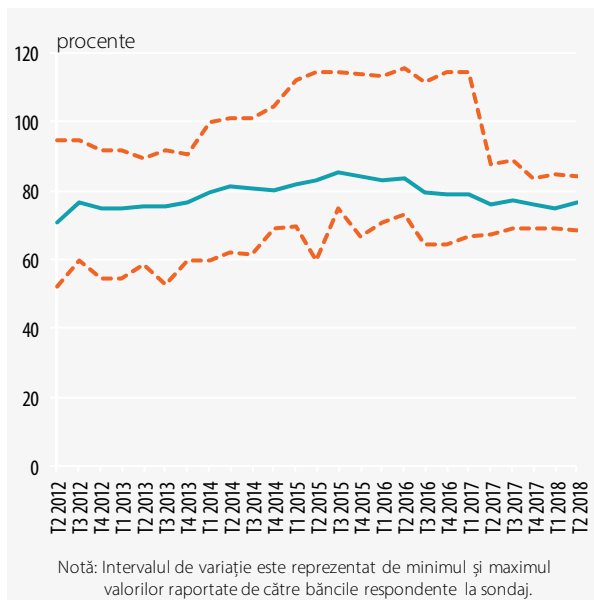
(i) Termenii creditării

În T2 2018, termenii contractelor de credit pentru achiziția de locuințe și terenuri au înregistrat o evoluție relativ constantă comparativ cu trimestrul precedent (Grafic 2.3).

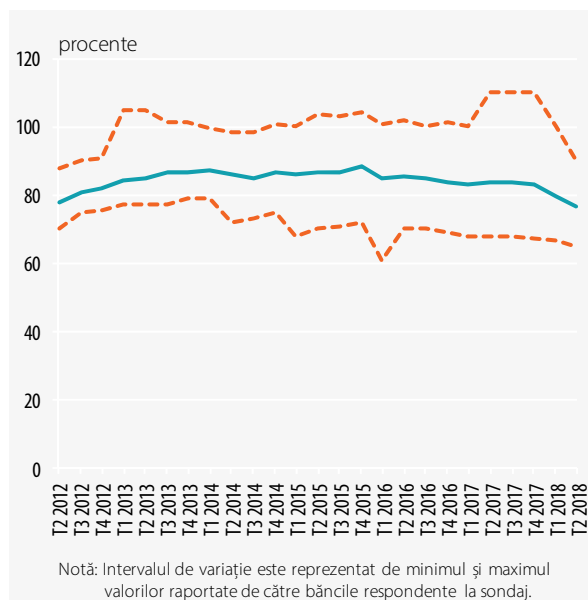
Grafic 2.3. Termenii creditării ipotecare

În T2 2018, valoarea medie a LTV (*loan-to-value*) pentru creditele ipotecare nou-acordate a înregistrat o creștere de 2 puncte procentuale comparativ cu trimestrul anterior, de la 75 la sută în T1 2018 la 77 la sută în T2 2018 (Grafic 2.4). În cazul creditelor ipotecare totale, indicatorul a scăzut cu 3 puncte procentuale, de la 80 la sută în trimestrul I din 2018 la 77 la sută în trimestrul II (Grafic 2.5).

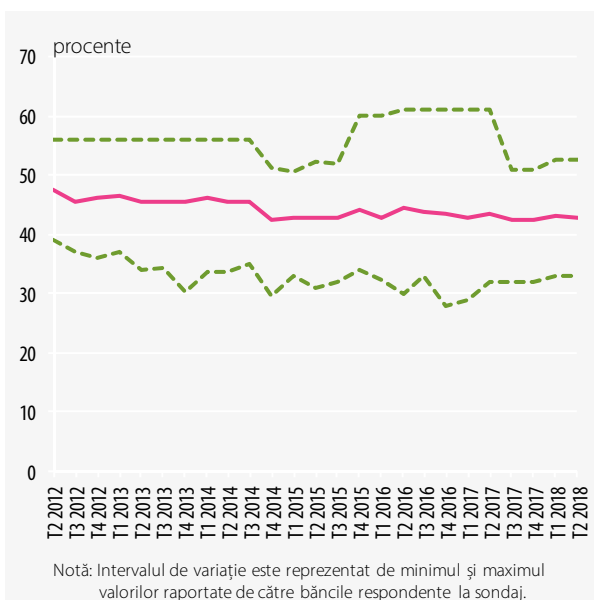
Grafic 2.4. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat



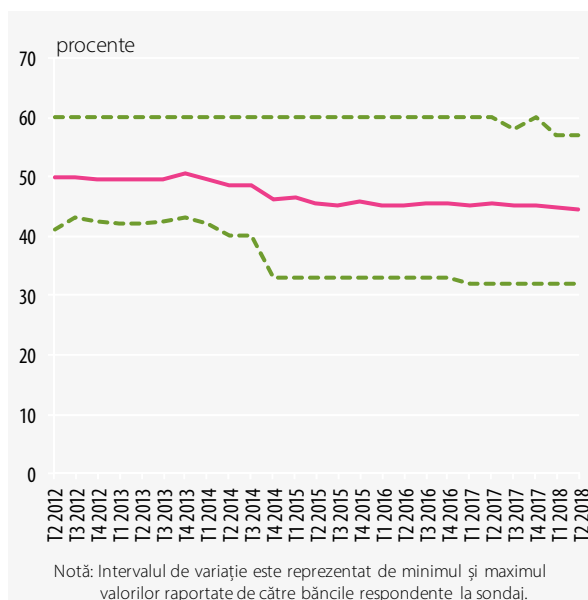
Grafic 2.5. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate



Grafic 2.6. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat



Grafic 2.7. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

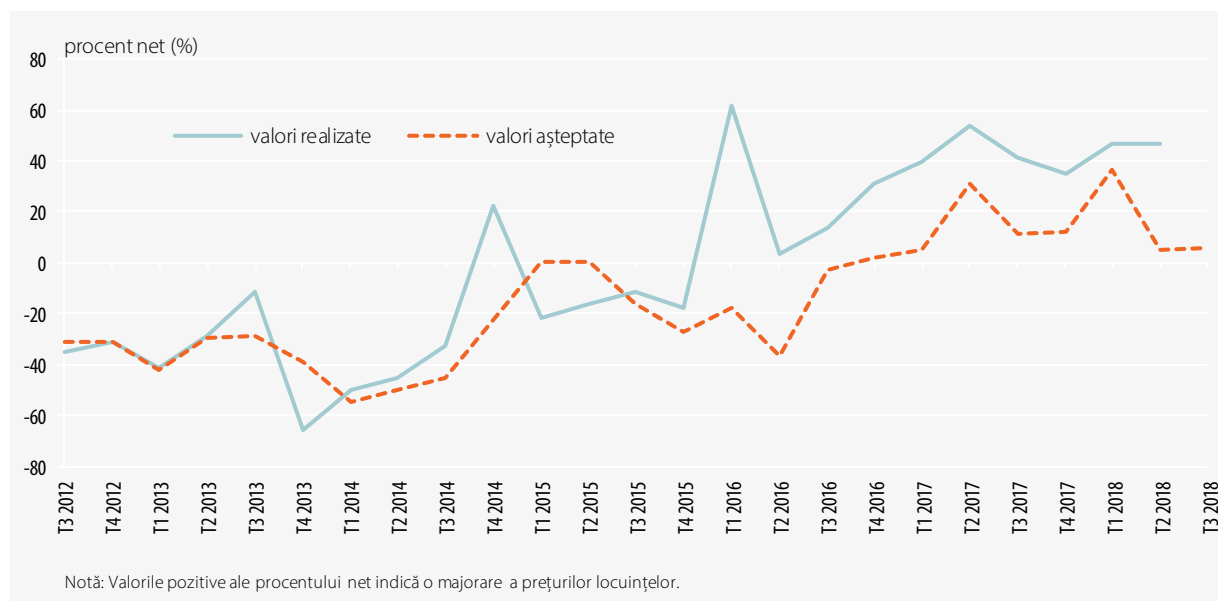


Gradul mediu de îndatorare pentru creditele nou-acordate a rămas la același nivel în T2 2018, de 43 la sută (Grafic 2.6), în timp ce în cazul portofoliului total de împrumuturi ipotecare, acesta a înregistrat o scădere de 1 punct procentual, până la o valoare de 44 la sută în trimestrul II din 2018 (Grafic 2.7).

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor locuințelor

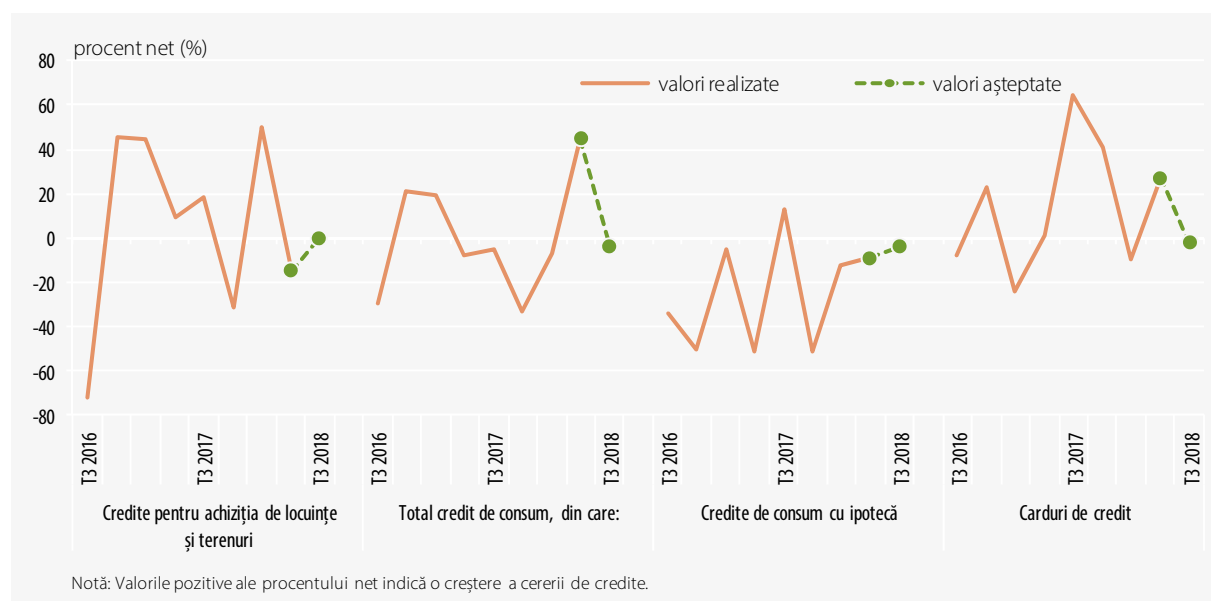
În linie cu evaluările din trimestrul anterior, în T2 2018 băncile autohtone au apreciat că prețurile imobilelor rezidențiale au continuat evoluția ascendentă. În același timp, acestea estimează că această dinamică va continua și în T3 2018, însă cu o intensitate mai redusă (Grafic 2.8).

Grafic 2.8. Evoluția prețurilor locuințelor conform aprecierilor băncilor



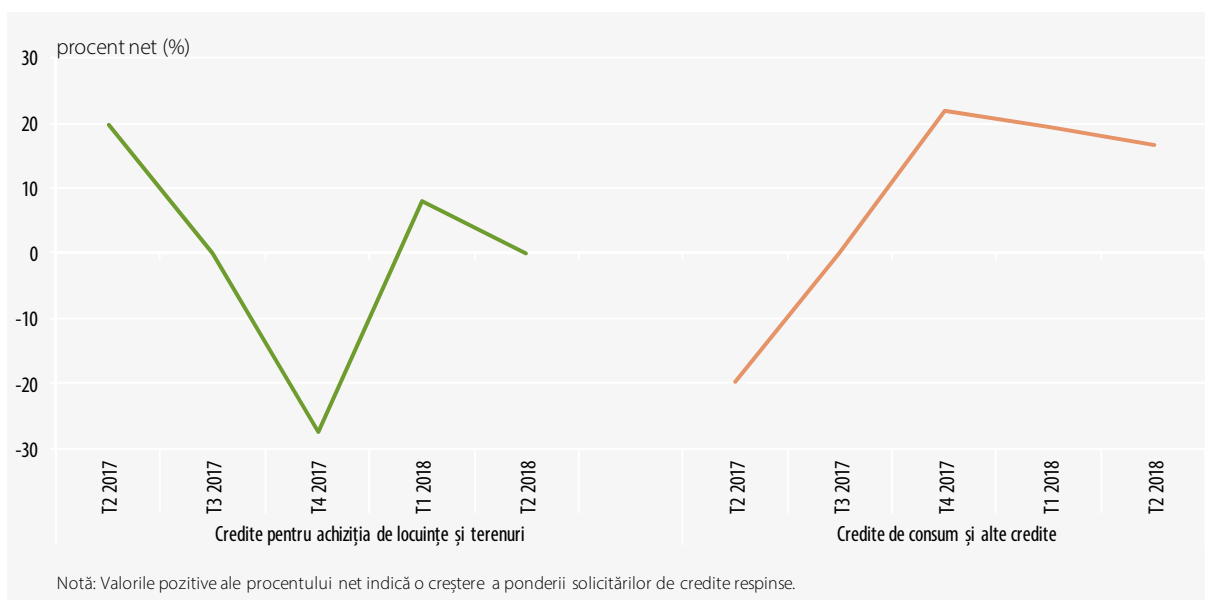
În cazul împrumuturilor ipotecare, cererea de credite a scăzut cu o amplitudine moderată în T2 2018 (Grafic 2.9), iar pentru T3 2018 este anticipată menținerea constantă a acesteia.

Grafic 2.9. Modificarea cererii de credite



Rata solicitărilor de credite ipotecare care au fost respinse de către bănci în T2 2018 a consemnat o evoluție constantă în comparație cu trimestrul anterior (Grafic 2.10).

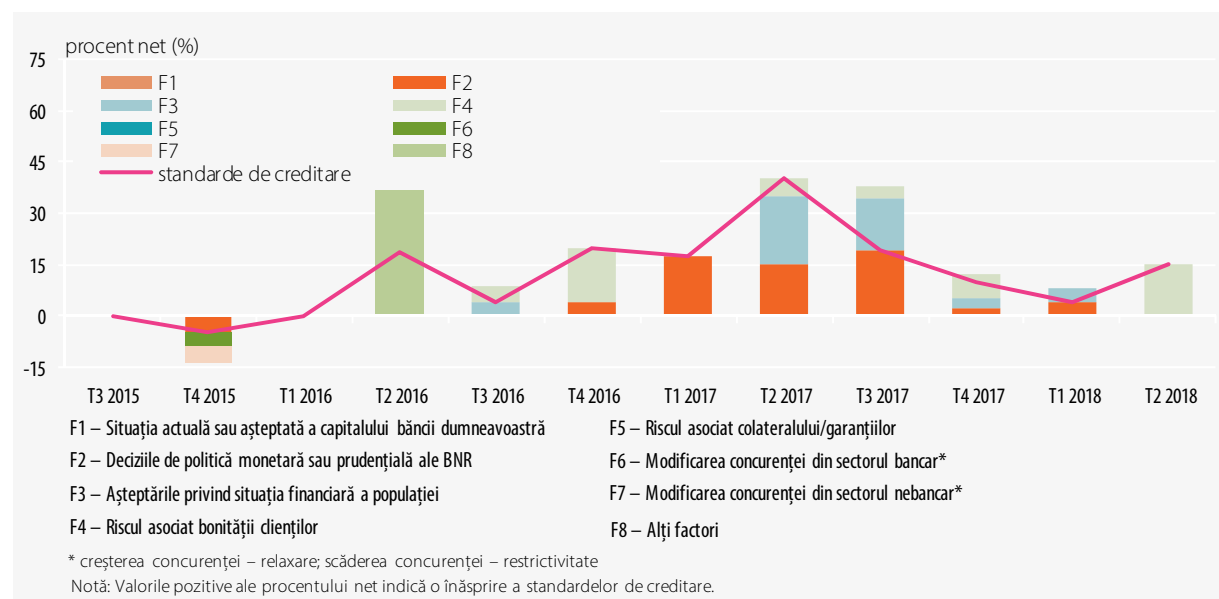
Grafic 2.10. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse



2.3. ASPECTE SPECIFICE CREDITULUI DE CONSUM

În trimestrul II din anul 2018, băncile autohtone au înăsprit cu o amplitudine moderată standardele aferente creditelor de consum acordate populației. Principalul factor care a influențat această dinamică este reprezentat de riscul asociat bonității clienților. Restul factorilor care influențează standardele de creditare aferente împrumuturilor de consum nu au consemnat modificări față de trimestrul anterior (Grafic 2.11).

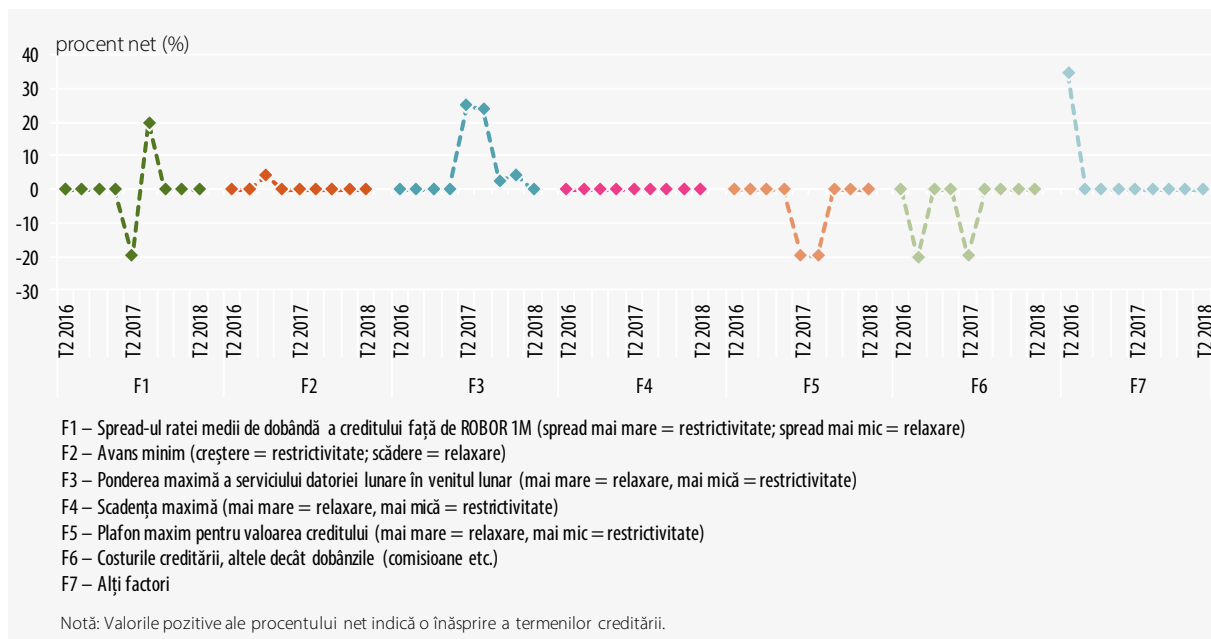
Grafic 2.11. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare



(i) Termenii creditării

În T2 2018, termenii contractelor de credit pentru împrumuturile de consum au consemnat evoluții constante comparativ cu trimestrul anterior (Grafic 2.12).

Grafic 2.12. Termenii creditului de consum



(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Comparativ cu trimestrul anterior, în T2 2018, cererea de credite de consum a crescut semnificativ. În structură, în cazul împrumuturilor de consum fără ipotecă și al cardurilor de credit, solicitările de credite au înregistrat un avans important, în timp ce pe palierul creditelor de consum cu ipotecă acestea au scăzut marginal (Grafic 2.9). În T2 2018, rata solicitărilor de credite de consum care au fost respinse de băncile autohtone a crescut cu o amplitudine moderată (Grafic 2.10). Pentru T3 2018, instituțiile de credit anticipează menținerea constantă a cererii pe segmentul împrumuturilor de consum acordate populației.

ANEXĂ

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Acesta are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile care ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit);
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreeate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex. rata dobânzii, colateralul, scadența etc.);
- riscurilor asociate creditării;
- cererii de creditare;
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției ipotecare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva procentului net.

În cazul întrebărilor care se referă la standardele de creditare, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăspriț standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la cererea de credite, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acesteia. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni, iar așteptările se referă la următoarele trei luni.

